

Sygn. akt VII U 450/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Jarząbek
Protokolant:	sekr. sądowy Monika Bąk - Rokicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 grudnia 2013 r. w Warszawie

sprawy T. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o rentę rodzinną

na skutek odwołania T. K. (1)

od następujących decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 11 stycznia 2010 roku, znak: (...) oraz

z dnia 1 kwietnia 2010 roku, znak: (...)

orzeka:

1. oddala odwołania,

2. zasądza od Skarbu Państwa- kasa Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie na rzecz adw. A. O. prowadzącej Kancelarię Adwokacką w W. przy ul. (...) kwotę 60 (sześćdziesiąt) zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej T. K. (1) z urzędu.

Sygn. akt VII U 450/10

UZASADNIENIE

T. K. (1) w dniu 4 lutego 2010r. (data prezentaty ZUS) wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 11 stycznia 2010r., znak: (...), na mocy której organ rentowy odmówił mu przyznania prawa do renty rodzinnej po matce. W uzasadnieniu wskazał, że ZUS nie uwzględnił wniesionego przez niego w terminie sprzeciwu od lekarza orzecznika i wydał decyzję niezgodnie z przepisami. Zdaniem odwołującego decyzja jest także niezgodna ze stanem faktycznym, gdyż błędnie określa datę powstania i rodzaj inwalidztwa – niezdolności do pracy. Ponadto odwołujący podniósł, że organ rentowy dokonał błędnej interpretacji art. 68 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach (k. 4 a.s.).

W dniu 13 kwietnia 2010r. (data prezentaty ZUS) T. K. (1) wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 1 kwietnia 2010r., znak: (...), na mocy której organ rentowy odmówił mu przyznania prawa do renty rodzinnej po matce. W uzasadnieniu odwołania wskazał, iż decyzja jest niezgodna z prawem oraz ze stanem faktycznym (k. 3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o umorzenie postępowania w sprawie odwołania ubezpieczonego od decyzji z dnia 11 stycznia 2010 r. na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. oraz o oddalenie odwołania od decyzji z dnia 1 kwietnia 2010 r. na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że orzeczeniem z dnia 23 grudnia 2009r. lekarz orzecznik nie uznał odwołującego za całkowicie niezdolnego do pracy, wskutek czego decyzją z dnia 11 stycznia 2010r. odmówiono mu prawa do renty rodzinnej. W dniu 19 stycznia 2010r. odwołujący wniósł jednak sprzeciw do orzeczenia lekarza orzecznika i sprawa została przekazana do komisji lekarskiej ZUS. Orzeczeniem z dnia 9 marca 2010r. komisja nie uznała badanego za całkowicie niezdolnego do pracy, dlatego też decyzją z dnia 1 kwietnia 2010r. organ rentowy ponownie odmówił odwołującemu prawa do świadczenia w postaci renty rodzinnej (k. 5 a.s.).

Postanowieniem z dnia 3 października 2012r. Sąd ustanowił dla odwołującego pełnomocnika z urzędu (k. 216 a.s.)

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujący T. K. (1), urodzony (...), w dniu 28 października 2009r. złożył wniosek o rentę rodzinną po zmarłej w dniu 5 października 2009r. matce - Z. K., dołączając do niego odpis skrócony aktu zgonu (dowód: odwołanie, k. 1-5, tom V a.r.).

Orzeczeniem z dnia 23 grudnia 2009r. lekarz orzecznik ZUS ustalił, że odwołujący nie jest całkowicie niezdolny do pracy (dowód: orzeczenie, k. 13, tom V a.r.).

Decyzją z dnia 11 stycznia 2010r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. odmówił T. K. (1) prawa do renty rodzinnej po matce, wskazując że lekarz orzecznik uznał, że nie jest on całkowicie niezdolny do pracy (dowód: decyzja, k. 21, tom V a.r.).

Na skutek wniesionego przez odwołującego sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika z dnia 23 grudnia 2009r. sprawa została przekazana do rozpatrzenia przez komisję lekarską ZUS, która po przeprowadzeniu badania oraz dokonaniu analizy dokumentacji medycznej orzeczeniem z dnia 9 marca 2010 r. stwierdziła, iż odwołujący nie jest całkowicie niezdolny do pracy (dowód: orzeczenie, k. 27 oraz pismo, k. 33 tom V a.r.).

Decyzją z dnia 1 kwietnia 2010r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. odmówił T. K. (1) prawa do renty rodzinnej po matce, wskazując że komisja lekarska uznała, że nie jest on całkowicie niezdolny do pracy (dowód: decyzja, k. 31, tom V a.r.).

T. K. (1) odwołał się od decyzji ZUS z dnia 11 stycznia 2010r. oraz z dnia 1 kwietnia 2010 r. do Sądu, inicjując niniejsze postępowanie (dowód: odwołanie, k. 3-4 a.s.).

Odwołujący posiada wykształcenie podstawowe. W latach 1980/1981 i 1981/ 1982 był (...) Liceum (...) w W., którego jednak nie ukończył. W okresie od 1 marca 1993r. do 30 września 1995r. odwołujący był zatrudniony w wymiarze ½ etatu na stanowisku handlowca w Przedsiębiorstwie Handlowo-Produkcyjnym (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.. Orzeczeniem z dnia 17 września 1981r. Obwodowej Komisji Lekarskiej do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia odwołujący został zaliczony do drugiej grupy inwalidów według ogólnego stanu zdrowia. Ponadto uznano inwalidztwo 2 grupy za czasowe, wskazując że spowodowane było stanem narządu ruchu i powstało przed 16 rokiem życia.

T. K. (1) od 6 roku życia cierpi chorobę P. (obustronne zapalenie stawów biodrowych) i od tego czasu występuje u niego upośledzenie czynności narządu ruchu, głównie kończyn dolnych. Porusza się z pomocą kuli łokciowej,

gdyż utyka na dolną lewą kończynę. Górne kończyny odwołującego są bez zaników mięśniowych, z niewielkim ograniczeniem ruchomości stawów barkowych, ale siła i funkcja obu rąk są zachowane. Nie stwierdzono u niego objawów podrażnienia lub ucisku korzeni nerwowych. Odwołujący choruje natomiast na nadciśnienie tętnicze okresu drugiego. Ponadto rozpoznano u niego zaburzenia czynności wydalniczej układu moczowego oraz hiperlipidemię mieszaną. Brak jest klinicznych objawów niewydolności układów i narządów wewnętrznych. Ponadto u odwołującego rozpoznano zmiany zwyrodnieniowo-dyskopatyczne w odcinku lędźwiowym zniekształcenia kręgów piersiowych i lędźwiowych.

Z przyczyn internistycznych brak jest podstaw do uznania odwołującego za osobę całkowicie lub częściowo niezdolną do pracy oraz niezdolną do samodzielnej egzystencji. Również w przeszłości nie istniały ku temu podstawy. Z punktu neurologicznego odwołujący także nie jest całkowicie niezdolny do pracy. Odwołujący jest natomiast częściowo niezdolny do pracy z przyczyn ortopedycznych i neurologicznych, przy czym niezdolność ta powstała przed ukończeniem 16 roku życia. W związku jednak z tym, że może wykonywać zatrudnienie związane z pracą siedzącą brak jest podstaw do uznania całkowitej niezdolności do pracy. Przy ograniczonej sprawności kończyn dolnych i niezbyt dużym ograniczeniu ruchów kręgosłupa lędźwiowego nie było i nie ma podstaw do uznania odwołującego za całkowicie niezdolnego do pracy.

(dowód: zaświadczenie, k. 117, karta informacyjna, wypis, orzeczenie, decyzja, k. 118, opinie biegłych sądowych specjalistów: chorób wewnętrznych neurologa dr n. med. P. D. z dnia 7 lipca 2010r., k. 14-15, neurologa i psychiatry dr n. med. B. Z. z dnia 12 października 2010r., k. 34, chirurga ortopedy-traumatologa dr n. med. A. D. z dnia 11 stycznia 2011r., k. 69 wraz z opinią uzupełniającą z dnia 3 maja 2011r., k. 83, opinia łączna biegłych neurologa dr B. A. oraz ortopedy traumatologa lek. med. M. G. z dnia 26 kwietnia 2013r., k. 275-276 wraz z opinią uzupełniającą z dnia 15 października 2013r., k. 343-344 oświadczenie i świadectwo pracy, k. 214, dokumentacja lekarska, k. 272-273, k. 337 a.s..)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o akta rentowe, dokumentację lekarską, opinie biegłych lekarzy specjalistów: chorób wewnętrznych, neurologa i ortopedy oraz o dokumenty zgromadzone w aktach sprawy. Zdaniem Sądu powyżej przytoczone dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Dokumenty nie były przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. Jednocześnie w toku sprawy Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy specjalistów w celu jednoznacznego ustalenia stanu zdrowia odwołującego.

Podkreślić przy tym należy, że dowód z opinii biegłego podlega ocenie według zasad określonych w art. 233 § 1 k.p.c., a więc na podstawie kryteriów zgodności z zasadami logiki, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia skuteczności wyrażonych w niej wniosków, bez wkraczania w sferę wiedzy specjalistycznej. W przypadku odmiennych opinii biegłych, Sąd w ramach przyznanej mu swobody w ocenie dowodów, nie tylko może, ale jest zobligowany do dokonania selekcji, czyli do uznania jednej z opinii za przekonującą, a zdyskwalifikowania drugiej. W tym względzie, zdaniem Sądu, opinie biegłych sądowych z zakresu chorób wewnętrznych (k. 14-15 a.s.), neurologii (k. 34 a.s.) oraz ortopedii (k. 69) wraz z opinią uzupełniającą (k. 83) oraz opinia łączna biegłych neurologa dr B. A. oraz ortopedy traumatologa lek. med. M. G. wraz z opinią uzupełniającą (k. 343-344 a.s.) stanowią wiarygodny dowód w sprawie. Opinie te są wyczerpujące, spójne i jednoznaczne, zaś zawarte w nich wnioski logiczne. Wprawdzie w opinii głównej biegły chirurg ortopeda-traumatolog dr n. med. A. D. napisał, że odwołujący ma skróconą prawą kończynę dolną, podczas gdy z ustalonego stanu faktycznego wynika, że odwołujący utyka na lewą nogę. W uzupełniającej opinii z dnia 3 maja 2011r. biegły przyznał jednak, że omyłkowo wskazał na taki zapis w opinii głównej. W ocenie Sądu, omyłka ta w żaden sposób nie rzutuje na wiarygodność opinii ww. biegłego (k. 83 a.s.).

Sąd nie uznał natomiast łącznej opinii biegłej biegłych: neurologa dr med. T. H. oraz ortopedy lek. med. J. K. z dnia 13 lutego 2012r. wraz z uzupełniającymi ją opiniami z dnia 31 maja 2012r., 3 września 2012r. oraz 15 listopada 2012r. Biegli uznali odwołującego za całkowicie niezdolnego do pracy od dzieciństwa (przed 16 rokiem życia), wskazując okres trwania tej niezdolności na okres „przezawodowienia”. Wnioski zawarte w tej opinii są nieprecyzyjne i pozostają

w sprzeczności z wnioskami innych biegłych z zakresu neurologii oraz ortopedii, w tym z opinią łączną biegłych dr B. A. oraz lek. med. M. G., którzy w swojej opinii odnieśli się do opinii łącznej biegłych T. H. i J. K.. Ponadto biegli dr med. T. H. oraz lek. med. J. K. zaproponowali świadczenie na okres roku od daty napisania opinii uzupełniającej, tj. od 21 maja 2012r. do 21 maja 2013r. Tymczasem z punktu widzenia przedmiotowej sprawy dla oceny zasadności zaskarżonej decyzji ma data jej wydania, zaś okoliczności stwierdzone już po jej wydaniu nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy stanowił wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia kończącego postępowanie.

Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2013r. Sąd oddalił ponowny wniosek dowodowy pełnomocnika odwołującego o dopuszczenie dowodu z opinii kolejnego biegłego ortopedy, gdyż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jest wyczerpujący, a przeprowadzenie wnioskowanego dowodu prowadziłoby jedynie do przewlekłości postępowania (k. 360 a.s.). Zdaniem Sądu Okręgowego, kwestia niezdolności do pracy odwołującego została jednoznacznie wyjaśniona. W sprawie dopuszczono dowód z kilku opinii biegłych sądowych, w tym opinie łączne. Sam fakt niezadowolenia odwołującego z opinii biegłych i zawartych w nich wniosków nie uzasadnia natomiast dopuszczenia dowodu z opinii kolejnego biegłego.

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 67 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej: „ustawa”) do renty rodzinnej uprawnieni są następujący członkowie rodziny spełniający warunki określone w art. 68-71:

- 1) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione;
- 2) przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletniości wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, z wyłączeniem dzieci przyjętych na wychowanie i utrzymanie w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka;
- 3) małżonek (wdowa i wdowiec);
- 4) rodzice.

W myśl natomiast art. 68 ust. 1 ustawy prawo do renty rodzinnej przysługuje dzieciom własnym, dzieciom drugiego małżonka i dzieciom przysposobionym:

- 1) do ukończenia 16 lat;
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo;
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

Jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów (art. 68 ust. 2 ustawy).

Z powyższego wynika, zatem, że prawo do renty rodzinnej przysługuje osobom do określonego wieku, osobom w trakcie nauki szkolnej oraz osobom, które bez względu na wiek stały się niezdolne do pracy we wskazanych w przepisie okresach (art. 68 ust. 1 pkt 1 lub 2). W przypadku spełnienia przesłanek określonych w art. 68 ust. 1 pkt 3, dziecko może zwrócić się o ustalenie uprawnień w każdym czasie. Świadczenie jest w zasadzie bezterminowe, jednakże uzależnione

od istnienia określonego stanu zdrowia. W konsekwencji renta rodzinna może być przyznana okresowo, jak również może ulec wstrzymaniu w przypadku ustąpienia całkowitej niezdolności do pracy.

W przedmiotowej sprawie zastosowanie znajduje pkt 3 powołanego przepisu art. 68 ust. 1 ustawy. Odwołujący w chwili złożenia wniosku miał bowiem ukończone 44 lata. Badając istnienie trzeciej ze wskazanych przesłanek przyznania prawa do renty rodzinnej Sąd, dzieląc stanowisko zaprezentowane w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2009r. sygn. II UK 106/09 (LEX nr 558589), zgodnie z którym ocena całkowitej bądź częściowej niezdolności do pracy, w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania pracy, wymaga z reguły wiadomości specjalnych (opinii biegłego z zakresu medycyny, w toku sprawy dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy: ortopedy, internisty i neurologa w celu ustalenia stanu zdrowia odwołującego.

W niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że odwołujący nie spełnia przesłanki w postaci całkowitej niezdolności do pracy. Odwołujący nie jest również niezdolny do samodzielnej egzystencji. Częściowa niezdolność do pracy z przyczyn ortopedycznych i neurologicznych nie miała natomiast znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Przepis art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy wskazuje, bowiem na całkowitą niezdolność do pracy powstałą do ukończenia 16 lat albo do ukończenia nauki w szkole, ale nie dłuższej niż do osiągnięcia 25 lat, jako warunek przyznania prawa do renty rodzinnej.

Tym samym, w ocenie Sądu Okręgowego, brak było podstaw do przyznania odwołującemu prawa do renty rodzinnej.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., w punkcie 1 wyroku oddalił oba odwołania.

Na podstawie § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm). w drugim punkcie wyroku Sąd zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie na rzecz adw. A. O. prowadzącej Kancelarie Adwokacką w W. przy ul. (...) kwotę 60 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej T. K. (1) z urzędu.